

[Axel Kristensen.]

har regnet med, og hvis det er rigtigt, kan jeg altså forhøje mit skøn fra 1 000 mill. kr. til 1 250 mill. kr.

Men under hensyn til alt dette må der nu kunne ske en afgørende ændring i statens indgreb i erhvervslivet. Jeg hævder naturligvis ikke her — og jeg vil gerne af hensyn til mangelfulde avisreferater tilføje, at jeg heller aldrig har hævdet —, at de kunne afskaffes i morgen eller i dag. Naturligvis kan man ikke ophæve alle restriktioner eller sløjfe varedirektoratet på en gang. Vi har stadig de tosidige handelsaftaler, som nødvendiggør, at staten har et middel til opfyldelse af disse handels-traktater, men problemet er, hvorledes Danmarks forøgede købeevne i udlandet skal anvendes, således at der finder en virkelig afvikling sted af statsindgrebene. Skal man begynde med at betale vor gæld til England, skal man opsamle valuta-reserver, eller skal man importere varer? Og skal disse varer, som man eventuelt importerer, være færdigvarer, forbrugsvarer eller investeringsgoder? Vi erkender, at en forudsætning for, at man kan undvære et instrument som varedirektoratet, er, at vi har en vis valutareserve, idet der må være mulighed for at tage svingningerne i behovet, i indtjeningen udefra og i import, forårsaget ved prissvingninger og meget andet. Vi er ganske klar over, at denne reserve må skaffes indenfor en begrænset tid, fordi Marshallhjælpen hører op, men vi mener bestemte ikke, at man kan gøre springet lige fra en underforsyning med varer og underskud på betalingsbalancen til at oprette en valutareserve. De skævheder, underforsyningen har skabt, må man tage fat på først, og i et forøget varelager er der da også en valutareserve.

Det vil til bedømmelse heraf være rimeligt at se på, hvorledes udviklingen under restriktionerne har været, og her må det erkendes, at selvom priskontrollen har været nødvendig, har den absolut ikke alene haft gode sider, eller måske rettere, den har ikke været i stand til at løse den opgave: at sikre sunde priser og rigtige prisforhold mellem de forskellige varer, og ikke lavest mulige priser.

Årsagen hertil er, at en priskontrol egentlig kun virker ved sammenligning, fordi der jo ikke findes et absolut mål for en rigtig pris, at der efter så lang tids forløb, i hvilken loven har virket, ikke er noget virkeligt sammenligningsgrundlag, og at det derfor egentlig kun er avancerne man regulerer. Det vil sige, at producen-

terne, når de alene producerer for hjemmemarkedet, ingen virkelig interesse har i at producere billigt, fordi det ikke giver større indtægt, og når der så er en betydelig varemangel, vil der opstå nye virksomheder, som producerer efter irrationelle metoder, ikke lægger vægt på normalt arbejdstempo og for at få arbejdskraft fra et underforsynet arbejdsmarked betaler overlønninger. Det gælder naturligvis ikke alle nyoprettede virksomheder, men det vil ske i stort omfang, og på den måde får vi i betydelende omfang den danske arbejdskraft beskæftiget forkert ved at beskæftige den ved produktioner, der ikke er konkurrenceedygtige. Det bliver særlig fra eksportproduktionerne man trækker arbejdskraften, fordi disse ikke kan følge med i konkurrencen om arbejdskraft, og man får alt i alt et for højt prisniveau. Endvidere finder der på denne måde en betydelig fejlinvestering sted, kapitalen vil senere vise sig at være tabt.

Det er da klart, at disse fejl kun kan rettes gennem konkurrence. Kun konkurrence kan flytte arbejdskraften fra usund produktion til sund; kun konkurrence kan sænke priserne for de varer, der nu produceres uøkonomisk, og kun konkurrence kan sikre, at investering i størst muligt omfang ikke giver fejlinvestering, fordi den, der investerer under konkurrence, ikke fristes af øjeblikkelig avance til at løbe en penge-risiko, til trods for at han senere ikke er konkurrenceedygtig.

Hvad underforsyning af varer koster af fordyrelse, er alene underforsyningen af reservedele et strålende eksempel på. Smedesvende har stået dagevis og arbejdet på at fremstille reservedele, der kunne importeres for en bagatel, samtidig med at eksportindustrien har manglet smede, således at der kunne være tjent mange gange den valuta, som det kostede at importere reservedelene; men når fejlanvendelse af smeden på grund af forholdene under krigen og umiddelbart efter først engang var etableret, kunne han ikke flyttes, før man havde valutaoverskud til import af reservedele. Brunkul og tørv er ligeledes et strålende eksempel herpå; man kan ikke høre op med at producere brunkul og tørv, før den dag man har importeret tilstrækkelig meget udenlandsk brændsel og dermed frigjort denne arbejdskraft. Man får kun en sådan overflytning gennem import af de rigtige varer.

Må jeg her gøre opmærksom på, at der herved meget vel kan ske en betydelig udnyttelse. Underforsyningen på murer-